

Debattkulturen som knebler oss

Helén Ingrid Andreassen
psykolog

«Nei, den Facebook-gruppa for psykologer gidder jeg i hvert fall ikke å være med i. Der er det bare kjeft og usaklige kommentarer å få.»

Helén Ingrid Andreassen. Foto: Privat

Slik lyder en kommentar jeg har fått av svært mange kollegaer. Å delta i faglig eller politisk debatt som psykolog, er for mange helt uaktuelt etter å ha sett hvordan det blir tatt imot i psykologenes interne Facebook-grupper. Generelt sett har jeg alltid ment at det er viktig å delta i faglig diskurs, også online. Men det er påfallende hvor fort det blir utrivelig og personlig når psykologer stikker seg frem.

Etter det jeg vet, finnes det tre store Facebook-grupper som i hovedsak er forbeholdt psykologer og profesjonsstudenter. I tillegg til en haug lukkede grupper for snevrere kretser av psykologer. Selv har jeg deltatt med debattinnlegg og kronikker som har blitt delt. Jeg har også bidratt i diskusjoner i kommentarfeltene.

Det er på mange måter ekstra vanskelig når kollegaer kaller deg krenket, mener du ikke forstår psykologi eller latterliggjør innlegget ditt

Når jeg har deltatt, har jeg i hovedsak fått mange positive og støttende kommentarer. Problemet er at jeg nesten alltid kan regne med å få usaklige personangrep med på kjøpet.

Det er på mange måter ekstra vanskelig når kollegaer kaller deg krenket, mener du ikke forstår psykologi eller latterliggjør innlegget ditt. Selv når de åpenbart ikke har lest det du har skrevet. Dette skjedde også da jeg var student. Derfor har jeg ikke så mye annet å svare enn «Det forstår jeg» når venner ikke orker å delta med hverken innlegg i avisa eller diskusjoner i kommentarfeltet til psykologenes Facebook-grupper.

Det er kanskje naivt å tro at psykologer skulle være noe bedre enn andre segmenter av befolkningen. Ser du i kommentarfelt under de fleste innlegg delt av en avis på Facebook, er tilbakemeldingene harde og usaklige. Likevel tar jeg meg i å bli ekstra skuffa over tonen i psykologers interne fora. Er det ikke nettopp vi som skal være gode på å se en sak fra flere sider? Som skal se hele mennesker, og derfor kan skille sak og person?

Debatt og meningsutveksling er grunnleggende sett utviklende for samfunnet og for faget. Vi er så heldige å jobbe med et fag der det er få streker under svaret. Som flere andre fag, stammer psykologien fra filosofien. Debatt, meningsutveksling, uenighet gjør at vi bryner oss på hverandre, får nye perspektiver og utvikler psykologifaget videre. Jeg tror dagens debattkultur står i veien for at så mange som mulig deltar.

Gjennom seks år på profesjonsstudiet tilegner vi (psykologer) oss mange gode egenskaper. Blant annet å se mennesker i et helhetlig bilde, lese forskningsartikler og å ha gode faglige drøftinger.

Jeg tror vår felles oppdragelse på studiet, og harde indre justis, gjør at vi har inntatt en begrenset rolle i offentligheten

Det blir fremhevet at psykologen skal hjelpe dem som trenger det, være nøytral og kjempe for bedre helse for alle. Men hvordan fungerer dette når vi skal ta del i en offentlig samtale?

Enkelte psykologer er jevnlig å se i avisspaltene og i debattprogrammer som Dagsnytt 18. Disse reflekterer i stor grad verdiene vi alle blir opplært i. Når psykologer uttaler seg, er det ofte fordi de ber om mer penger til psykisk helsevern, formidler informasjon om ulike psykiske lidelser og gir samlivsråd. Ifølge mine egne observasjoner er det felles for psykologer som uttaler seg, at de ikke kan være annet enn pinlig nøyaktig, og at de sjelden tar tydelig stilling i kontroversielle saker. Jeg tror vår felles oppdragelse på studiet, og harde indre justis, gjør at vi har inntatt en begrenset rolle i offentligheten. Frykten for tilbakemeldinger fra andre psykologer har kanskje gjort at vi vegrer oss fra å ta en annen rolle. Men skal vi få gjennomslag, komme på trykk, starte debatt, provosere noen til å svare, må også vi kunne male med bred pensel, tegne opp noen fiendebilder, og ikke minst – delta aktivt i samfunnsdebatten.

Nye stemmer

Nye stemmer er Psykologtidsskriftets faste spalte for ikke-spesialister som tør å mene noe. Bidragsytere er Sidsel Fjelltun, Usman Chaudhry, Runa Kongsvik, Håkon E. Coucheron Fredhammer, Helén Ingrid Andreassen og Raymond B. Stangenes.

Les tidligere publiserte innlegg.

Som psykologer innehar vi samfunnsnyttig fagkunnskap. Men den blir ikke en integrert del av samfunnsdebatten dersom vi kun snakker om individet eller tenker at vi skal gi offentligheten psykoedukasjon om psykisk helse. Hvis vi alltid må være nøytrale, alltid må forstå alle synspunkter og ha lest alle forskningsartikler før vi uttaler oss. Da blir det ikke mye meningsbrytning. Vi setter ikke i gang reelle diskusjoner om faktiske motsetninger, eventuelt hvordan ulike psykologiske perspektiver kan brukes til å gjøre samfunnet bedre.

En annen årsak til at ikke flere psykologer deltar mer aktivt i samfunnsdebatten tror jeg handler om vår sterke faglige identitet. Å bli kritisert for sitt faglige ståsted kan bli sårt for en som har viet mange år av livet til utdanning og profesjonsutøvelse. Særlig om man har arbeidet med og forsket innenfor en faglig nisje. Men i debatt er det grunnleggende viktig å skille mellom sak og person. Kritik av faglige synspunkter er ikke det samme som å kritisere personen som uttrykker dem.

Vi må våge å komme med konkrete forslag, konkrete tiltak og endringer av samfunnsstrukturene

Om jeg kritiserer deg som fagperson, er det som regel med stor respekt. Vi bør tåle og ønske velkommen uenighet og meningsbrytning også om det faglige som står vårt hjerte nærmest.

Vi må våge å komme med konkrete forslag, konkrete tiltak og endringer av samfunnsstrukturene. Jeg tror yringskulturen vi har i dag, er begrensende for at flere psykologer tar sin plass i samfunnsdebatten. Hva om vi kunne tørre å ta mer stilling, ta valg, gå i diskusjoner med hverandre? Det holder ikke å gi informasjon om at fattigdom og utenforskap er dårlig for den psykiske helsen, eller at flere psykologer overalt er bra for alle. Vi må våge å komme med konkrete forslag, konkrete tiltak og endringer av samfunnsstrukturene. Selv om det betyr at vi ikke alltid er enige, og til og med går i politisk polemikk med hverandre.

Min ønskedrøm er flere psykologer i media, i faglige og politiske debatter, med hverandre og med myndighetspersoner. Uten sure miner, personkarakteristikk og psykologer som bestemmer seg for å aldri igjen å uttale seg. Saklige diskusjoner om fag, politikk og organisering av helsevesenet er positivt for oss og for samfunnsdebatten.

Jeg ønsker meg at vi tør å diskutere politikk, fagpolitikk og fag så ørene flagrer. Men på en saklig måte. Det er sånn vi beveger profesjonen og samfunnet videre.